

POGOVOR S PROF. DR. VALENTINO PREVOLNIK RUPEL Z INŠTITUTA ZA EKONOMSKA RAZISKOVANJA V LJUBLJANI O KORENITI SPREMEMBI ZDRAVSTVENEGA SISTEMA NA PODLAGI KONCEPTA NAVTEZ (NA VREDNOSTI TEMELJEČA ZDRAVSTVENA OBRAVNAVA)

NaVTeZ - Celovita sprememba obravnave bolnika

Dober zdravstveni sistem omogoča boljše splošno zdravje in blagostanje družbe. Podpira nas, da smo zdravi in da ozdravimo, ko smo bolni. Če ozdravitev ni mogoča, pa poskrbi, da naše zdravstveno stanje postane ali ostane čim boljše. Razvite družbe že razumejo, da so izdatki v zdravstvu pravzaprav investicije v družbo, saj pametna investicija v izboljšavo zdravstvenega sistema pripelje do bolj zdrave družbe. Tudi slovenski zdravstveni sistem bi lahko učinkovito posodobili z merjenjem vrednosti obravnave bolnika in vpeljavo koncepta NaVTeZ.

Kaj pomeni NaVTeZ - na vrednosti temelječa zdravstvena obravnava?

Na vrednosti temelječa zdravstvena obravnava je v prvi vrsti sprememba miselnosti, sprememba vizije in ciljev zdravstvenega sistema. V središče zdravstvene obravnave postavlja bolnika in njegovo zdravje ter želi zdravljenje organizirati tako, da z njim dosežemo najboljše rezultate zdravljenja, ki so pacientu pomembni, glede na vložen denar. Gre za celovito spremembo načina obravnave bolnikov. Na prvi pogled se nam postavljeni cilj vsem zdi logičen in edino pravi, dejstvo pa je, da v večini zdravstvenih sistemov izidov zdravljenja bolnikov sploh ne merimo. NaVTeZ lahko zato na kratko poimenujemo tudi klic k merjenju vrednosti zdravstvene obravnave bolnika.

Kaj prinaša tak pristop?

Pristop prinaša rešitev za kar nekaj težav, o katerih v zdravstvu veliko govorimo, primerne rešitve zanje pa nimamo. Zaradi številnih sprememb v družbi, ki niso nujno negativne - denimo podaljšanje življenjske dobe, nove in drage zdravstvene tehnologije -, stroški v zdravstvu naraščajo. Zdravstvene storitve izvajalcem še vedno plačujemo glede na njihovo izvedeno število, saj v plačilne mehanizme ne vključujemo elementov, kot je kakovost obravnave. Takšni načini plačevanja zagotovo ne nižajo stroškov, prav tako pa izvajalcev ne spodbujajo k razmišljanju o boljši kakovosti.

Kako bi lahko spodbudili razmišljanje o kakovosti?

Merjenje izidov zdravljenja in transparenten prikaz rezultatov omogočata

primerljivost dela izvajalcev s ciljem izboljšanja vseh na najvišjo možno raven. Izvajalce tak sistem sili v večjo odprtost za spremembe in v večje sodelovanje, vse s ciljem zagotoviti boljšo obravnavo za bolnike. Ti dobijo več informacij o tem, kaj pričakovati od zdravstvene obravnave pri katerem izvajalcu, prav tako pa so bolj vključeni v proces zdravljenja. Odločitev o tem, kako se zdraviti in ali se zdraviti, bolnik z več informacijami lažje sprejme in število nepotrebnih posegov se zniža.

Merjenje izidov zdravljenja pomeni prihranek, zmanjšanje števila nepotrebnih obravnav in zato boljše dostopnost in bolj kakovostne zdravstvene obravnave.

Kaj to pomeni za družbo kot celoto?

Za družbo vse to pomeni prihranek, zmanjšanje števila nepotrebnih obravnav, posledično pa boljše dostopnost in bolj kakovostne zdravstvene obravnave. Izjemno pomembna je vloga plačnika, ki mora celotno spremembo sistema podpreti z novimi, v izide usmerjenimi plačilnimi mehanizmi.

Foto: Arhiv naročnika

Katero področje v zdravstvu je najbolj primerno za uvajanje koncepta?

Za uvajanje koncepta je najbolj primerno področje, ki je dobro definirano. To pomeni, da so bolniki relativno homogena skupina, da komorbidnosti na njihovo stanje nimajo velikega vpliva. Število bolnikov mora biti dovolj veliko. Pri izbiri področja je prav tako pomembno, da lahko izide zdravljenja povežemo z izvedenimi postopki zdravljenja; če to ni mogoče, nas namreč rezultati ne bodo usmerjali v izboljšave. Pomembno je tudi, da na mednarodni ravni kazalniki izidov že obstajajo, saj bi nam sicer njihova priprava vzela preveč časa. Vse te pogoje izpolnjuje področje ortopedije, zato veliko držav koncept začne uvajati prav tam.

Na vrednosti temelječa zdravstvena obravnava (NaVTeZ) je v prvi vrsti sprememba miselnosti, sprememba vizije in ciljev zdravstvenega sistema. V središče zdravstvene obravnave postavlja bolnika in njegovo zdravje.

Kaj je torej predpogoj, da koncept lahko uvedemo v sistem?

Predpogoj uvedbe koncepta NaVTeZ v sistem je predvsem pripravljenost deležnikov za sodelovanje in spremembe. Zdravstveno osebje, ki je v tem procesu ključno, mora biti pripravljeno v proces obravnave vključiti bolnika in upoštevati njegove preference v procesu zdravljenja. Prav tako je zelo pomembno, da management podpira večjo stopnjo transparentnosti in javnih rezultatov zdravljenja. Razkritih in transparentnih podatkov nikakor ne smemo izrabljati za afere in neprimerne primerjave v medijih, ves smisel javnih podatkov je v tem, da se vprašamo, zakaj so rezultati nekaterih slabši, in da skušamo vzrok slabših rezultatov odpraviti.

Rezultati, ki jih prinaša NaVTeZ, so boljše kakovost zdravljenja in s tem boljši rezultati za bolnike, večja preglednost in sodelovanje ter nižji stroški zdravljenja.

NaVTeZ torej temelji na merjenju podatkov. O kakšnih podatkih govorimo?

Gre za ogromno število zbranih podatkov, ki skupaj pokažejo na to, kako učinkovito je bilo zdravljenje za bolnika. Govorimo o kliničnih izvidih, o počutju bolnika, bolečinah, funkcionalnem statusu itd. Nekatere od teh podatkov poda zdravnik, druge bolnik. Zbiranje podatkov zdravstvenega osebja ne sme dodatno preobremeniti, zbiranje se ne sme podvajati. Sistem, ki za odločanje zahteva tako veliko količino podatkov, ne more delovati brez ustrezne informacijske podpore. Ob zbranih podatkih je potrebna tudi njihova ustrezna analiza, ki mora biti zasnovana tako, da je pri odločitvah o zdravljenju vsem kar najbolj v pomoč.

Kaj je najbolj pripomoglo k nadaljnjemu razvoju tega koncepta?

To so zagotovo rezultati, ki jih prinaša NaVTeZ: boljše kakovost zdravljenja in s tem boljši rezultati za bolnike, večja preglednost in sodelovanje ter nižji stroški zdravljenja. Po drugi strani je veliko pripomogel tudi sistemski razvoj kazalnikov za merjenje izidov po posameznih zdravstvenih stanjih. ICHOM, mednarodna neprofita organizacija, ki sta jo ustanovila univerza Harvard in Karolinski inštitut, je do zdaj razvila kazalnike že za 42 zdravstvenih stanj, npr. za avtizem, covid-19, pljučni rak, osebne motnje. Brez standardiziranih minimalnih naborov kazalnikov bi bila merjenje rezultatov in njihova primerjava nemogoča.

Kdo so strokovnjaki oziroma katera institucija se s tem ukvarja v Sloveniji?

Strokovnjakov za NaVTeZ pravzaprav ni. V Sloveniji trenutno delujemo nekateri navdušenci, ki verjamemo, da bi se lahko z implementacijo koncepta zdravstvena obravnava izboljšala, nimamo pa institucije, ki bi se s konceptom sistematično ukvarjala. V tujini je koncept znan že od leta 2006, v Sloveniji pa se je o tem bolj aktivno začelo govoriti v zadnjih dveh letih. In šele z ustanovitvijo delovne skupine za implementacijo NaVTeZ pod okriljem HealthDay.si se je ime koncepta prevedlo v slovenski jezik. A zavedamo se, da brez sprememb ne gre več in da mora bolnik postati center sistema. Najprej bodo koncept uvedli tisti, ki vanj verjamejo. Sama verjamem, da so to tudi tisti, ki so zdravstveni izvajalci prihodnosti.

Vsebinsko je omogočil Mednarodni forum znanstvenoraziskovalnih farmacevtskih družb, GIZ

Foto: Shutterstock